

村上春樹

Haruki Murakami

Aklas gluosnis,
mieganti moteris

baltos lankos

Haruki **Murakami**

Aklas
gluosnis,
mieganti
moteris

APSAKYMAI

Iš japonų kalbos vertė Gabija Čepulionytė ir Jurgita Ignotienė

baltos lankos

Atsitiktinis keliautojas

„Aš“ čia reiškia Harukį Murakamį, šio teksto autorių. Ši istorija bus pasakojama daugiausia trečiuoju asmeniu, tačiau taip susiklostė, kad pačioje pasakojimo pradžioje pasirodo pasakotojas. Tarsi senovinio stiliaus spektaklyje, atsistojęs priešais uždangą, jis pasako prologą, nusilenkia ir nueina į užkulisius. Dėkoju jums už kantrybę, tikiuosi, kad laikas neprailgs.

Pasirodė verta asmeniškai jums papasakoti apie kadaise man nutikusius keletą „keistų įvykių“. Tiesą sakant, mano gyvenime dažnai nutikdavo tokių įvykių. Kai kurie jų buvo reikšmingi, pakeipę gyvenimą nauja linkme. O kiti – menki, bereikšmiai nutikimai, nepadarę jokios įtakos. Bent aš taip manau.

Kai tuos atsitikimus pateikiu, tarkime, aptarti diskusijų grupėse, reakcijos anaiptol nebūna malonios. Dažniausiai išgirstu drungnus vertinimus: „Hmm, pasirodo, būna ir tokių dalykų...“ – ir tuo viskas baigiasi. Jie neįskelia kibirkšties gyvam pokalbiui, nieko neįkvėpia pradėti pasakoti „ir man yra panašiai nutikę“. Mano pasiūlytos temos išnyksta tarsi vanduo, nukreiptas netinkamu kanalu, suger-tas bevardės žemės. Trumpam stoja tyla. Paskui kas nors pakeičia temą.

Pradžioje maniau, kad galbūt problema yra mano pasakojimo būdas. Tada pamėginau tą patį užrašyti esė forma. Vyliausi, kad

tekstą žmonės priims rimčiau. Tačiau neatrodė, kad kas nors būtų patikėjęs mano istorijomis. Man ne sykį kalbėjo: „Juk visa tai išgalvota, ar ne?“ Kadangi esu rašytojas, regis, viskas, ką pasakau (ar parašau), priimama daugiau ar mažiau kaip literatūrinis pramanas. Iš tiesų, grožinius kūrinius aš drąsiai pripildau išgalvotų istorijų (nes tokia yra grožinės literatūros paskirtis). Tačiau kai nerašau grožinio kūrinio, nieku gyvu nesiimu beprasmių išgalvotų pasakojimų.

Taigi, naudodamasis proga, vietoj pasakojimo įžangos norėčiau trumpai išdėstyti keletą įvykių, kuriuos man teko patirti. Paateiksiu keletą menkų, bereikšmių nutikimų. Nes jei pradėčiau pasakoti apie keistus įvykius, pakeitusius mano gyvenimą, išseikvočiau didžiąją dalį pasiruošto popieriaus.

1993–1995 metais gyvenau Kembridže, Masačusetso valstijoje. Turėjau tokį rašytojo-rezidento statusą universitete ir dirbau prie didelio romano *Prisukamo paukščio kronikos*. Kembridžo Čarlzo aikštėje buvo džiaz klubas pavadinimu „Regattabar“, kuriame dažnai klausydavausi gyvų džiaz muzikos koncertų. Tai buvo jauki, maloni vieta. Klube pasirodydavo žinomi muzikantai, o bilietai kainos buvo įkandamos.

Sykį ten grojo pianisto Tomio Flanagano trio. Mano žmona tą vakarą turėjo reikalų, todėl į koncertą nuėjau vienas. Tomis Flanaganas buvo vienas iš mano mėgstamiausių džiaz pianistų. Jis dažnai pasirodydavo kaip akompanuojantis muzikantas, grojo šiltai, giliai ir neįtikėtinais lygiai. Jo *legato* buvo neprilygstamo grožio. Įsitaisęs prie stalelio arčiausiai scenos su taure kalifornietiško „Merlot“ vyno rankose mėgavausi pasirodymu. Tačiau, jei leisite atvirai išsakyti išpūdį, tą vakarą jo grojimas nebuvo užburiantis. Galbūt jis blogai jautėsi. O gal ankstyvą vakarą dar neturėjo ūpo.

Grojo anaip tol neblogai, tačiau trūko *kažko*, kas į tolius nuskradintų mūsų mintis. Gal net galima pasakyti, kad trūko to magiško švytėjimo. „Tai nepanašu į jį. Neilgai trukus įsivažiuos“, – vildamasis klausiausi toliau.

Visgi, laikui einant, tikėto pakylėjimo nesulaukiau. Koncertui artėjant prie pabaigos, jutau kylant susierzinimą: „Nenorėčiau, kad šitaip pasibaigtų.“ Norėjau ko nors, kas paverstų pasirodymą įsimintinu. Jei niekas nepasikeis, liks tiktai drungnas prisiminimas. O galbūt išvis neliks jokių prisiminimų. Ir tikriausiai man daugiau niekada nepasitaikys proga klausytis gyvai grojant Tomio Flanagano. (Iš tikrųjų – nepasitaikė.) Tą akimirką toptelėjo mintis: „Jeigu dabar Tomis Flanaganas suteiktų man progą pasirinkti du kūrinčius, kažin, kuriuos pasirinkčiau?“ Šiek tiek pamąstęs, išsirinkau „Barbados“ ir „Star-Crossed Lovers“.

Pirmasis yra Čarlio Parkerio kompozicija, o antrasis – Djuko Elingtono. Tiems, kas gerai neišmano džiaz, paaiškinsiu, kad abu kūriniai nėra labai populiarūs. Nedažnai atliekami. Pirmąjį jums gal ir teko girdėti, tačiau antrasis, sakyčiau, yra neryškus tarp kitų Djuko Elingtono kūrinčių, ir dauguma žmonių pasakytų tokio kūrinio negirdėję. Trumpai tariant, mano pasirinkimas buvo netipiškas.

Savo įsivaizduojamam pageidavimui tokius „neryškius“ kūrinius išsirinkau dėl tam tikrų priežasčių. Kadaisė Tomis Flanaganas buvo įrašęs nuostabią abiejų kūrinčių interpretaciją. Pirmąjį kūrinį kaip Dž. Dž. Džonsono kvinteto pianistas albume „Dial J. J. 5“ (1957 m. įrašas), o antrąjį – kartu su Peperiu Adamsu ir Zūnu Simsu 1968 m. albume „Encounter!“. Per savo ilgą karjerą kaip nepagrindinis muzikantas Tomis Flanaganas yra sugrojęs ir įrašęs nesuskaičiuojamą daugybę kompozicijų, tačiau man ypač patinka jo trumpi, bet intelektualūs ir ryškūs solo abiejuose minimumuose

kūriniuose – su pasimėgavimu jų klausiausi metų metus. Todėl, pamaniau, būtų tiesiog nuostabu, jei dabar, matydamas jį prieš akis, galėčiau išgirsti abu kūrinius gyvai. Spoksojau į jį galvodamas, kad štai, nulips nuo scenos, prieš tiesiai prie mano staliuko ir pasakys: „Labas, aš visą laiką tave stebėjau. Regis, nori kažką išgirsti? Gerai, pasakyk man du pavadinimus.“ Be abejo, žinojau, kad tai nereali, beprotiška mintis.

Nepatikėsite, bet koncerto pabaigoje Flanaganas, nieko nepasakęs ir nė nežvilgtelėjęs mano pusėn, ėmė ir sugrojo vieną po kito abu kūrinius! Pirma atliko baladę „Star-Crossed Lovers“, o paskui – greitesnio tempo „Barbados“. Sėdėjau be žado, išsikibęs vyno taurės. Manau, džiazio mylėtojai mane supras. Tikimybė, kad iš gausybės džiazio kūrinių, tarsi žvaigždžių danguje, koncerto pabaigoje išgirsite būtent tas dvi kompozicijas, paaiškinama nebent astronomijos mokslo. Dar daugiau – ir tai esminis pasakojimo momentas – atlikimas buvo iš tiesų nuostabus.

Antrasis įvykis nutiko maždaug tuo pačiu metu. Jis irgi buvo susijęs su džiazu. Vieną popietę žiūrინėjau vinilus senų plokštelių parduotuvėje šalia Berklio muzikos koledžo. Naršyti po senų LP prigrūstas lentynas yra vienas iš nedaugelio mano gyvenimo malonumų. Tądien aptikau itin retą seną Peperio Adamso albumą „10 to 4 at the 5 Spot“. Tai Peperio Adamso kvinteto, įskaitant trimitininką Donaldą Berdą, pasirodymo Niujorko džiazio klube „5 Spot“ įrašas. „10 to 4“ reiškia be dešimties minučių ketvirtą valandą ryto. Kitaip sakant, klube atmosfera užkaito, ir jie grojo iki paryčių. Originalaus leidimo LP, kokybė – kaip naujos plokštelės. Kainavo, regis, 7 ar 8 dolerius. Turėjau japoniškąjį šio albumo leidimą, bet nuo dažno

klausymosi buvo atsiradę įbrėžimų, be to, už tokią kainą įsigyti originalią, geros kokybės versiją, patetiškai kalbant, kone prilygo „mažam stebuklui“. Kai nešinas nusipirkta plokštele laimingas ėjau pro duris, prasilenkdamas mane užkalbino jaunas vyras:

– *Hey, do you have the time?* (Kiek valandų?)

Žvilgtelėjau į rankinį laikrodį ir mašinaliai atsakiau:

– *Yeah, it's 10 to 4.*

Tai pasakęs, staiga suvokiau atsitiktinį sutapimą ir netekau amo. O dangau, kas gi čia vyksta? Ar tai džiazas dievas – jei toks gyvena Bostono danguje – žiūri į mane primerkęs akį ir šypsosi: „Ei, ar tau smagu (*Yo, you dig it?*)?“

Abu nutikimai buvo visiškai nereikšmingi. Jie niekaip negalėjo pakreipti mano gyvenimo kita vaga. Paprasčiausiai susidūriau su tam tikrais atsitiktinumais. Jie patvirtino, kad tokių dalykų iš tikrųjų gali nutikti.

Tiesą sakant, priklausau prie tų žmonių, kurie beveik nesidomi okultiniais reiškiniais. Ir burtai manęs netraukia. Užuoat varginusis ir ėjus pas būrėją rodyti savo delno linijų, verčiau pačiam pasukti galvą ir kaip nors rasti problemos sprendimą. Mano galva anaip tol nėra gera, bet, manau, taip greičiau pajuda reikalai. Nesidomiu ir antgamtinėmis galiomis. Prisipažįstu, kad man nerūpi nei samsara, nei dvasios, nei intuicija, nei telepatija ar pasaulio pabaiga. Negaliu sakyti, kad visai tuo netikiu. Tie dalykai gali sau egzistuoti. Tik asmeniškai manęs jie nedomina. Nepaisant to, nemenkas skaičius mįslingų reiškinių įneša spalvų į mano gyvenimėlį.

Ar imuosi juos analizuoti? Ne. Tiesiog priimu tuos įvykius ir toliau gyvenu įprastinį gyvenimą. Nerūpestingai sau pagalvodamas:

„Pasirodo, esama ir tokių dalykų“ arba „Galbūt iš tikrųjų egzistuoja koks džiazas dievas?“

Dabar papasakosiu jums istoriją, kurią išgirdau iš vieno pažįstamo. Kai sykį kažkokia proga papasakojau jam abu anksčiau aptartus epizodus, kurį laiką jis rimtai mąstė, o paskui tarė: „Tiesą sakant, ir man nutiko kai kas panašaus. Į tą įvykį mane nuvedė atsitiktinumai. Tai nebuvo visiškai neįprasta, tačiau niekaip negaliu paaiškinti, kodėl nutiko. Vienaip ar kitaip, atsitiktinumų virtinė nuvedė mane ten, kur nesitikėjau atsidurti.“

Nenorėdamas atskleisti asmenų tapatybių, pakeičiau kai kuriuos faktus. Visa kita palikau taip, kaip jis man papasakojo.

Mano draugas yra fortepijonų derintojas. Gyvena vakarinėje Tokijo dalyje, netoli Tamos upės. Jam 41-eri, jis gėjus. Nesistengia slėpti esąs gėjus. Turi trejais metais jaunesnį draugą. Šis dirba nekilnojamojo turto versle ir dėl darbo negali atskleisti tiesos, todėl jiedu gyvena atskirai. Nors mano pažįstamas dirba fortepijonų derintoju, jis yra baigęs fortepijono specialybę muzikos akademijoje ir pianisto meistriškumo neprarado iki šiol. Puikiai, su gilia pajauta groja prancūzų muziką – Debiusi, Ravelį, Eriką Sati. O labiausiai mėgsta Fransį Pulenką.

– Pulenkas buvo gėjus ir neslėpė savo homoseksualumo nuo visuomenės, – sykį tarė jis man. – Tais laikais tai buvo neįsivaizduojamas dalykas. Kartą jis yra pasakęs: „Mano muzika nebūtų baigtinė, jei atimtumėte tai, kad esu homoseksualus.“ Gerai suprantu, ką jis turėjo mintyje. Pulenkas turėjo būti ištikimas savo homoseksualumui lygiai tiek pat, kiek buvo ištikimas savo muzikai. Tokia yra muzika, toks yra gyvenimas.

Aš irgi nuo senų laikų mėgau Pulenko muziką. Todėl kartais, atėjęs derinti mano seno pianino ir užbaigęs darbą, jis prisėdavo pagroti man keletą trumpų Pulenko kūrybinių. „Prancūzišką siuitą“, „Pastoralę“ ir panašiai.

Faktą, kad yra gėjus, jis „atrado“ jau įstojęs į muzikos akademiją. Anksčiau nė sykiu nebuvo susimąstęs apie tokią tikimybę. Būdamas gražus, gerai išauklėtas, santūrios laikysenos, vidurinėje mokykloje sulaukdavo nemažai bendramokslų merginų dėmesio. Vienos išrinktosios neturėjo, tačiau dažnai eidavo į pasimatymus. Jam buvo malonu vaikštinėti su merginomis. Mėgo iš arti apžiūrėti jų šukuosenas, uosti kaklo kvapus, laikyti delne sugniaužęs mažą rankelę. Tačiau seksualinių patirčių neturėjo. Po kelių pasimatymų pajusdavo, kad partnerė tarsi laukia kažkokių jo veiksmų. Bet jis nesistengė nė žingsnio žengti toliau. Nes neįsivaizdavo tam jokio vidinio poreikio. Jo draugai buvo apsėsti sunkiai tramdomų seksualinės energijos demonų, su kuriais tai kovodavo, tai duodavo jiems visišką valią. Jis pats tokio stipraus potraukio neįsivaizdavo. Galvojo esąs nesubrendėlis, o gal nesutikęs tinkamos partnerės.

Įstojęs į akademiją, ėmė susitikinėti su mušamųjų instrumentų katedros pirmakurse. Jie rado bendrą kalbą, ir būdami drauge jaučėsi atsipalaidavę. Netrukus po pažinties jie permiegojo pas merginą namuose. Ji pati jį pasikvietė. Buvo truputį išgėrę. Jis baigė aktą be ypatingų nesklaidymų, tačiau seksas jam nepasirodė toks nuostabus ir jaudinantis, kaip apie jį visi kalbėjo. Veikiausiai šurkštus ir groteskiškas. Jam visai nepatiko lytinio susijaudinimo metu moters išskiriamas specifinis kvapas. Užuoat santykiavus, jam kur kas maloniau buvo draugiškai šnekučiuotis, kartu muzikuoti, drauge valgyti. Laikui bėgant, seksas su ta mergina ėmė kartinti jam gyvenimą.

Visgi visą tą laiką jis tiesiog manė esąs seksualiai pasyvus. Tačiau vieną sykį... O ne, geriau nepasakosiu. Būtų ilgas pasakojimas, be to, niekaip nesusijęs su mūsų istorija. Šiaip ar taip, kai kas atsitiko, ir jis suprato esąs homoseksualus. Nenorėjęs kurti jokių pasiteisinimų, savo draugei atvirai prisipažino: „Manau, kad esu homoseksualus.“ Po savaitės beveik visi jo pažįstami žinojo, kad jis gėjus. Tos kalbos aplinkiniais keliais pasiekė ir jo šeimą. Dėl to jis prarado keletą artimų draugų, o santykiai su tėvais tapo ganėtinai keblūs, tačiau, apskritai pagalvojus, galbūt viskas išėjo į gera. Gyvenimas slepiant spintoje akivaizdžią tiesą netiko jo charakteriui.

Vis dėlto labiausiai nukentėjo jo santykiai su dvejomis metais vyresne seserimi, kuri šeimoje jam buvo artimiausia. Ji rengėsi ištekėti, ir jaunikio šeimą pasiekusi žinia, kad jis yra gėjus, galėjo nublokšti ant povandeninės uolos netrukus numatytas vestuves. Vargais negalais jaunikio tėvus pasisekė perkalbėti, ir vestuvės įvyko, tačiau dėl to sąmyšio sesuo tapo kone neurotikė ir siaubingai ant jo pyko. „Ir kodėl tau reikėjo kelti bangas tokiu sudėtingu metu?“ – garsiai šaukė ji broliui. Brolis, žinoma, neliko skolingas. Anksčiau buvę artimi, jų santykiai nuo to laiko nebesusitvarkė. Vestuvių ceremonijoje jis nedalyvavo.

Nuo nieko nepriklausomas gėjus gyveno gana visavertį gyvenimą. Išvaizdus, nuoširdus, puikių manierų, sąmojingas, malonios šypsenos, kuri beveik visada žaidė jo lūpų kampučiuose, jis buvo mėgstamas daugumos žmonių – išskyrus tuos, kurie fiziologiškai neperneša mylinčių tą pačią lytį. Būdamas aukščiausio lygio profesionalas, jis turėjo daug klientų ir stabilias pajamas. Jį vertino netgi žymūs pianistai. Buvo įsigijęs dviejų miegamųjų butų universitetinio miestelio pašonėje ir beveik baigęs gražinti būsto paskolą. Turėjo brangią garso aparatūrą, išmanė veganiško maisto gamybą ir

penkis kartus per savaitę lankydamasis sporto klube palaikė fizinę formą. Anksčiau susitikinėjo su keletu vaikinių, bet beveik prieš dešimt metų sutiko dabartinį partnerį ir mėgavosi ramiais, nepriekaištingais seksualiniais santykiais.

Antradieniais jis sėsdavo į atvirą sportinę „Honda“ (žalią, su mechanine pavarų dėže), pervažiuodavo Tamos upę ir pasukdavo į išparduotuvių centrą Kanagavos prefektūroje. Tame centre buvo įsikūrusios tipiškos didžiųjų prekės ženklų parduotuvės – „Gap“, „Toys R Us“, „Body Shop“. Savaitgaliais ten būdavo labai judru, sunku rasti laisvą vietą automobiliui, tačiau rytais darbo dienomis beveik tuščia. Jis eidavo tiesiai į didelį knygyną prekybos centro viduryje, nusipirkdavo kokią įdomią knygą, įsitaisydavo kavinėje knygyno kampe ir gurkšnodamas kavą skaitydavo. Taip leisdavo antradienius.

– Prekybos centras yra baisi vieta. Be abejonės. Tačiau toji kavinė buvo netikėtai maloni, – sakė jis. – Atsitiktinai ją aptikau. Ten neleido jokios muzikos, visos vietos nerūkomos, o krėslų pagalvėlės tiesiog idealios skaityti knygas. Nei per kietos, nei per minkštos. Be to, ten visada tuščia. Nedaug žmonių antradienio rytais eina į kavines, o jei eina, tai į netoliese esantį „Starbucks“.

Antradieniais nuo šiek tiek po dešimos iki pirmos valandos jis atsidėdavo skaitymui toje nepopuliarioje kavinėje. Pirmą valandą restorane gretimais suvalgydavo salotų ir išgerdavo butelį „Perrier“, tada keliaudavo į sporto klubą ir ten liedavo prakaitą.

Tą antradienio rytą kaip įprastai skaitė knygyno kavinėje. Čarlzo Dikenso *Niūrūs namai*. Šią knygą buvo skaitęs gerokai anksčiau, tačiau, pamatęs knygyno lentynoje, panoro perskaityti iš naujo. Aiškiai prisiminė, kad istorija buvusi įdomi, bet siužeto nieku gyvu negalėjo atgavinti. Čarlzas Dikensas buvo vienas jo mėgstamiausių

rašytojų. Skaitydamas Dikensą galėjo visiškai užsimiršti. Istorijos visada įtraukdavo nuo pat pirmojo puslapio.

Po valandos įtempto skaitymo jis pajuto nuovargį. Užvertęs knygą, padėjo ją ant stalo, pakvietė padavėją ir užsisakė dar kavos, tada nuėjo į tualetą šalia knygyno. Jam grįžus, jį užkalbino moteris, tyliai skaičiusi knygą prie gretimo stalelio:

– Atleiskite, ar galėčiau jūsų kai ko paklausti?

Jis pažvelgė į pašnekovę nutaisęs neapibrėžtą šypsena. Atrodo, kad ji buvo jo bendraamžė.

– Žinoma.

– Suprantu, kad nemandagu imti ir nei iš šio, nei iš to užkalbinti, bet jau kuris laikas man knieti sužinoti, – tarė ji ir lengvai nuraušo.

– Nieko tokio. Aš turiu laiko, nesijaudinkite.

– Ar knygą, kurią dabar skaitote, nebus Dikensas?

– Iš tiesų. – Paėmęs į rankas knygą, atsuko į ją viršeliu. – Čarlzo Dikensas *Niūrūs namai*.

– Taip ir maniau, – tarė moteris tarsi su palengvėjimu. – Prieš tai užmetusi akį į viršelį, pagalvojau, ar tik nebus Dikensas.

– Jums irgi patinka *Niūrūs namai*?

– Taip. Matote, aš irgi visą laiką skaičiau tą pačią knygą. Atsiktinai, šalia jūsų. – Ji nuėmė aplanką nuo savo skaitytos knygos ir parodė jam viršelį.

Iš tiesų stulbinantis sutapimas. Darbo dienos rytą pustuščio prekybos centro pustuštėje kavinėje du žmonės šalimais skaito tą pačią knygą. Juo labiau kad ne kokį visų graibstomą bestselerį, o gana retą Čarlzo Dikensas kūrinį. Abu jie buvo priblokšti tokio keisto susitikimo, ir tai išskleidė pokalbio pradžios neįtikėtumą.

Ji gyveno naujame gyvenamųjų namų kvartale netoli prekybos centro. *Niūrius namus* nusipirko prieš penkias dienas šiame

knygyne. Iš karto prisėdo kavinėje, užsisakė arbatos ir ramiai atsivertė knygą, bet, pradėjusi skaityti, nebegalėjo atsitraukti. Kai atsitokėjo, buvo praėjusios dvi valandos. Nuo pat studijų laikų nebuvo taip giliai panirusi į knygą. Kavinėje praleistas laikas buvo toks malonus, kad ji vėl ten sugrįžo. Toliau skaityti *Niūrių namų*.

Moteris buvo neaukšta, nepasakytum, kad apkūni, bet ten, kur turėtų būti liekna, matėsi pradėję augti kilogramai. Jos krūtinė buvo didelė, veidas malonus. Vilkėjo elegantiškus, nepigius drabužius. Jiedu kurį laiką šnekučiavosi. Ji priklausė knygų mėgėjų klubui, kuris išrinko *Niūrius namus* mėnesio knyga. Tarp klubo narių buvo viena aistringa Dikenso mylėtoja – ji ir pasiūlė moteriai paskaityti *Niūrius namus*. Moteris augino dvi mergaites (pradinės mokyklos trečioję ir pirmokę), tad nebuvo lengva tarp kasdienių darbų rasti laiko skaitymui. Vis dėlto, pakeitusi aplinką, ištaikiusi laisvą valandėlę, ji stengiasi nuolatos skaityti. Įprastai bendrauja su dukrų bendraklasių mamomis, bet šios tik aptarinėja televizijos laidas ar liežuvauja apie mokytojus, todėl jai sunku rasti bendrų temų pokalbiams. Dėl tos priežasties ji užsirašė į vietinį knygų mėgėjų klubą. Jos vyras anksčiau irgi su užsidegimu skaitydavo romanus, tačiau pastaruoju metu tapo labai užimtas darbu prekybos kompanijoje ir vos randa laiko skaityti specialią ekonomikos literatūrą.

Jis irgi trumpai papasakojo apie save. Kad dirba fortepijonų deirintoju. Gyvena kitoje Tamos upės pusėje. Nevedęs. Kad jam patinka šita kavinė – kiekvieną savaitę specialiai atvažiuoja čia paskaityti knygų. Nepasisakė esąs gėjus. Anaipol neketino slėpti, tačiau nepasirodė tinkama proga.

Jie kartu nuėjo papietauti į restoraną prekybos centre. Paaiškėjo, kad ji tiesaus, atviro būdo moteris. Nuslūgus įtampai, dažnai juokėsi. Nelabai garsiai, natūraliai. Net ir be jos pasakojimo buvo galima

nesunkiai įsivaizduoti, koks jos gyvenimas buvo iki šiol. Augo mylima pasiturinčioje šeimoje kur nors Setagajos rajone, įstojo į neblogą universitetą, visada gerai mokėsi, buvo populiarė (galbūt ne tiek tarp vaikų, kiek tarp merginų), ištekėjo už trejais metais vyresnio energingo vyro, susilaukė dviejų mergaičių. Dukros lanko privačią mokyklą. Dvylika metų besitęsiantis vedybinis gyvenimas nors ir nespindi ryškiomis spalvomis, didelių problemų jame nebuvo. Lengvai užkandžiaudami jiedu šnekučiavosi apie neseniai skaitytas knygas, mėgstamą muziką. Taip prakalbėjo ištisą valandą.

– Buvo malonu su jumis pabendrauti, – baigiant pietus tarė ji lengvai nurausdama. – Mano aplinkoje visai nėra žmonių, su kuriais galėčiau taip laisvai pasikalbėti.

– Man irgi malonu, – atsakė jis.

Tai nebuvo melas.

Kitą antradienį jam besėdint toje pačioje kavinėje ir beskaitant tą pačią knygą, vėl pasirodė ji. Susidūrus žvilgsniams, jiedu nusišypsavo ir lengvai vienas kitam linktelėjo. Tada susėdę prie atskirų staliukų toli vienas nuo kito sau tyliai skaitė *Niūrius namus*. Prieš pat vidurdienį ji priėjo prie jo staliuko ir užkalbino. Paskui, kaip ir praėjusią savaitę, jie susiruošė kartu papietauti.

– Žinau neblogą prancūzišką restoraną netoliese, gal norėtumėte tenai nuvažiuoti? – pasiūlė ji. – Juk šiame prekybos centre nėra padorių vietų.

– Aš nieko prieš, keliaukime, – sutiko jis.

Jiedu nuvažiavo į tą restoraną jos automobiliu (mėlynu automatinu „Peugeot 306“), užsisakė rėžiukų salotų ir ant grotelių keptą jūrinių ešerį. Pasiėmė po taurę baltojo vyno. Tada sėdėdami vienas priešais kitą aptarinėjo Dikenso romaną.

Baigus valgyti ir grįžtant į prekybos centrą, ji sustabdė mašiną stovėjimo aikštelėje šalia parko ir paėmė jį už rankos. Tada pasakė:

– Norėčiau kartu su jumis nuvažiuoti į kokią nors „ramią vietą“.

Jis buvo šiek tiek nustebintas tokios greitos įvykių raidos.

– Ištekėjusi nė sykio šito nedariau. Nė vieno karto, – tarė ji tarsi teisindamasi. – Sakau tiesą. Bet visą praeitą savaitę galvojau tik apie jus. Pažadu, nieko iš jūsų nereikalausiu, nesukelsiu jokių nepatogumų. Žinoma, jeigu ne su jumis nepatraukli...

Jis švelniai suėmė jos ranką ir ramiu balsu paaiškino aplinkybes.

– Jeigu būčiau paprastas vyras, su džiaugsmu keliaučiau su jumis į kokią nors „ramią vietą“. Manau, esate labai žavi moteris ir turbūt būtų nuostabu intymiai praleisti laiką. Bet, atvirai kalbant, aš myliu tą pačią lytį. Negaliu mylėtis su moterimis. Tarp gėjų yra tokių, kurie užsiima seksu ir su moterimis, tačiau aš – ne. Prašau mane suprasti. Galiu būti jūsų draugas, tačiau, deja, negaliu tapti jūsų meilužiu.

Jai prireikė šiek tiek laiko suvokti jo žodžių prasmę (ji pirmą kartą gyvenime susidūrė su homoseksualu), o suvirškinusi tuos žodžius ėmė ir pravirko. Ilgai verkė įsikniaubusi į fortepijonų derintojo petį. „Turbūt jai šokas“, – su gailėsčiu mąstė jis. Tada apkabino per pečius ir švelniai paglostė jai plaukus.

– Atleiskite, – tarė ji. – Priverčiau jus pasakyti tai, apie ką nenorėjote kalbėti.

– Nieko tokio. Šiaip jau to neslepiu. Visgi turbūt turėjau iš pat pradžių susivokti. Kad nekiltų nesusipratimų. Regis, aš jus įskaudinau.

Ilgais pirštais jis nepaliaudamas švelniai glostė jos plaukus. Tai pamažu numalšino jos susijaudinimą. Ant jos dešinės ausies lezgelio jis pamatė apgamą, ir jam beveik kvapą užėmė jaudinantis prisiminimas. Jo dvejis metais vyresnė sesuo panašioje vietoje turėjo

maždaug tokio paties dydžio apgamą. Kai jie buvo maži, seseriai miegant, jis pokštaudamas mėgindavo nukrapštyti tą apgamą. Sesuo visada nubusdavo ir supykdamo.

– Šiaip ar taip, jūsų dėka visą savaitę, kiekvieną jos dieną gyvenau su jauduliu širdyje, – tarė ji. – Tokio jausmo jau seniai neišgyvenau. Tarsi būčiau grįžusi į jaunystę – buvo smagu. Ėjau į kirpyklą, laikiausi greitosios dietos, nusipirkau naujus itališkus apatinius...

– Teko nemažai paislaidauti, – nusijuokė jis.

– Turbūt šiuo metu man to reikėjo.

– Kaip suprasti?

– Reikėjo suteikti kokį nors pavidalą savo nuotaikai.

– Pavyzdžiui, seksualių itališkų apatinių?

Ji išraudo iki ausų.

– Nesakiau, kad jie seksualūs, visai ne. Tik labai dailūs.

Jis skaniai nusijuokė ir pažiūrėjo jai į akis. Tada parodė, kad sušklė nekaltą juokelį vien tam, kad išsklaidytų įtampą. Ji tai suprato ir taip pat nusijuokė. Paskui kurį laiką jie giliai žvelgė vienas kitam į akis.

Tada jis išsitraukė nosinę ir nušluostė jai ašaras. Ji išsitiesė ir žiūrėdama į šoninį veidrodėlį pasitvarkė makiažą.

– Poryt turiu važiuoti į miesto ligoninę atlikti krūties vėžio tyrimų, – pasakė pastačiusi automobilį prekybos centro stovėjimo aikštelėje ir užtraukusi rankinį stabdį. – Man pasakė, kad profilaktinio sveikatos patikrinimo metu darytoje rentgeno nuotraukoje matosi neaiškus šešėlis, ir jie nori dar kartą atlikti nuodugnesnius tyrimus. Jei pasitvirtins, kad tai tikrai vėžys, turbūt iš karto guldys į ligoninę ir darys operaciją. Galbūt ir tai prisidėjo prie šiandienio įvykio. Kitaip tariant...

Ji trumpam nutilo. Paskui kelis kartus papurtė galvą. Lėtai, tačiau stipriai.

– Pati gerai nesuprantu.

Fortepijonų derintojas kurį laiką matavo jos tylos gyli. Įtempęs klausą, stengėsi toje tyloje išgirsti švelnių garsų aidą.

– Aš beveik visada čia būnu antradieniais iki pietų, – pasakė jis. – Mažai kuo galiu padėti, tačiau išklaudyti visada galiu. Jei tik būčiau jums tinkamas pašnekovas.

– Aš niekam nesakiau. Netgi vyrui.

Jis uždėjo ranką ant jos rankos, gulinčios ant rankinio stabdžio svirties.

– Aš labai bijau, – tarė ji. – Kartais net nebegaliu mąstyti.

Laisvoje vietoje šalimais sustojo mėlynas mikroautobusas, iš kurio išlipo iš pažiūros nemaloniai nusiteikusi vidutinio amžiaus pora. Atrodė, kad jie vienas kitam dėl kažko priekaištavo. Dėl kažkokių niekų. Porai nuėjus, aplinkui vėl stojo tylą. Ji užsimerkė.

– Žinau, kad neturiu jokios teisės jūsų mokyti, – tarė jis, – tačiau tais atvejais, kai nežinau, ką daryti, tvirtai laikausi vienos taisyklės.

– Kokios?

– Jei tenka rinktis tarp to, kas turi formą, ir to, kas neturi formos, rinkis tai, kas neturi formos. Tokia mano taisyklė. Kiekvieną kartą, kai atsitrenkiu į sieną, laikausi šitos taisyklės, o vėliau, žvelgdamas iš perspektyvos, suprantu, kad tai lėmė gerą baigtį. Nors tuo metu būna sunku.

– Pats sugalvojote šitą taisyklę?

– Taip, – atsakė jis žiūrėdamas į „Peugeot“ prietaisų skydelį. – Remdamasis asmenine patirtimi.

– Jei tenka rinktis tarp to, kas turi formą, ir to, kas neturi formos, rinkis tai, kas neturi formos, – pakartojo ji.

– Būtent.

Ji šiek tiek pamąstė.

– Tačiau kaip man dabar žinoti, kas turi formą ir kas neturi?

– Galbūt tai ir sunku. Tačiau jums reikės pasirinkti.

– O jūs pats žinote?

Jis nežymiai linktelėjo.

– Aš, kaip gėjus veteranas, turiu visokių ypatingų galių.

Jis nusijuokė.

– Dėkui.

Paskui stoji ilga tyla. Tačiau ji nebegniaužė kvapo taip stipriai, kaip prieš tai.

– Viso geriausio, – ištarė ji. – Ačiū jums už viską. Buvo gera su jumis susipažinti ir pabendrauti. Man regis, įgijau šiek tiek drąsos.

Nusišypsojęs jis paspaudė moteriai ranką.

– Likite sveika.

Stovėdamas lauke akimis lydėjo nuvažiuojantį mėlyną „Peugeot“. Galiausiai pamėjo į veidrodėlį. Tada lėtai nužingsniavo link savosios „Hondos“.

Kitą antradienį lijo. Ji nepasirodė kavinėje. Jis iki pirmos ten ramiai skaitė knygą, paskui pakilo ir išėjo.

Tą dieną fortepijono derintojas nusprendė neiti į sporto klubą. Neturėjo ūpo sportuoti. Pietų irgi nevalgė, grįžo tiesiai namo. Įsitaišęs ant sofos, apatiškai sėdėjo, klausydamasis Arturo Rubinšteino skambinamų Šopeno baladžių. Užsimerkus prieš akis iškilo smulktės moters prie „Peugeot“ vairo veidas. Pirštų galiukuose atgijo lytėtų jos plaukų pojūtis. Jis ryškiai prisiminė juodo apgamo ant jos ausies lezgelio formą. Ilgainiui pradingus jos veidui ir „Peugeot“ siluetai, aiškiai išliko tik to apgamo forma. Tas mažas juodas

taškelis iškildavo akyse ir atsimerkus, ir užsimerkus, švelniai, tačiau nenumaldomai virpindamas širdį tarsi nepadėtas skrybės ženklas.

Laikrodžio rodyklėms pasistūmėjus po pusės trijų, jis nusprendė paskambinti seseriai į namus. Praėjo nemažai laiko nuo tada, kai jie paskutinįsyk kalbėjosi. Kažin kiek? Dešimt metų? Jie taip susvetimėjo. Viena priežasčių ta, kad, pakibus ant plauko jos vestuvėms, įsiaudrinę prikalbėjo vienas kitam tokių dalykų, kurių sakyti nedėrėjo. O kita priežastis – jam nepatiko sesers išrinktasis. Pasipūtęs miesčionis, elgęsis taip, tarsi lytinė orientacija būtų nepagydoma užkrečiama liga. Jei nebūdavo būtinybės, nuo to vyro jis laikėsi mažiausiai šimto metrų atstumu.

Keletą kartų suklydęs, galiausiai surinko teisingą telefono numerį. Kvietimo signalui nuskambėjus daugiau kaip dešimt kartų, jau ketino pasiduoti ir – su šiokiu tokiu palengvėjimu – padėti ragelį, bet tuo metu sesuo atsiliepė. Mielas balsas. Kai suprato, kad tai jis, kitame laido gale akimirksniu stėjo tylą.

– Kodėl skambini? – paklausė bejausmiu balsu.

– Nežinau, – prisipažino jis. – Tiesiog panorau paskambinti. Galvojau apie tave, sesute.

Vėl tylą. Ilga tylą. „Tikriausiai vis dar tebepeksta“, – pagalvojo jis.

– Skambinu be jokio reikalo. Tik sužinoti, ar viskas gerai.

– Palauk truputį, – tarė sesuo. Iš jos balso suprato, kad ji negali kalbėti, nes verkia. – Atleisk, gali truputį palaukti?

Tada vėl tęsėsi tylą. Visą tą laiką jis glaudė ragelį prie ausies. Negirdėjo nė garselio. Jokios užuominos. Ir tada sesuo prabilo:

– Turi šiandien laiko?

– Turiu. Nieko neveikiu, – atsakė jis.

– Nieko prieš, jei dabar pas tave atvažiuočiau?

– Žinoma. Pasitiksiu stotyje.